

Чытанні

Архівіст узвышанскага племені

26 мая Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва сумесна з мастацкай галерэяй «Універсітэт культуры» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў арганізавалі і правялі XVII Узвышанскія чытанні, прысвечаныя 125-годдзю з дня нараджэння гісторыка, архівіста, пісьменніка Міхася Мялешкі.

Нарадзіўся навуковец 27 красавіка (9 мая паводле новага стылю) 1892 года ў вёсцы Скары Вілейскага павета Віленскай губерні (цяпер Маладзечанскі раён). У пачатку 1910-х гадоў некаторы час жыў у Пецярбургу, удзельнічаў у Беларуска-гуртку Браніслава Эпімаха-Шыпілы, што паўплывала на фарманне яго нацыянальнай свядомасці. У 1918 годзе паступіў у Віцебскае аддзяленне Маскоўскага археалагічнага інстытута на археаграфічны факультэт, навучанне ў якім закончыў у 1921 годзе. Адначасова працаваў у Віцебскім аддзяленні Беларускага нацыянальнага камісарыята, губвенекамаце, губернскаму архіве ў Віцебску. З 1923 года член Інстытута беларускай культуры.

Апрача таго, з лістапада 1922 года М. Мялешка працаваў у цэнтральным архіўным упраўленні БССР. У 1923 – 1924 гадах чытаў курс лекцыяў па беларускай этнаграфіі ў Віцебскім вышэйшым педагагічным інстытуце. Літаратурная спадчына М. Мялешкі разнастайная ў жанравых адносінах: вершы, празаічныя абразкі і замалёўкі, рэцэнзіі і водгукі на літаратурныя творы, этнаграфічныя, гістарычныя і культуралагічныя артыкулы, прысвечаныя пытанням гісторыі Беларусі, краязнаўству, архіўным справам, гісторыі сялян-

скага руху на Віленшчыне, развіццю беларускай літаратуры. Ягоныя працы вылучаюцца грунтоўным веданнем матэрыялу, навуковай кампетэнтнасцю, жывой вобразнай мовай, ясна акрэсленай мэтай служэння беларускаму нацыянальнаму адраджэнню.

У Беларускаму дзяржаўным архіве-музеі літаратуры і мастацтва большасць дакументаў М. Мялешкі захоўваецца ў асабістым фондзе гісторыка, літаратуразнаўцы і архівіста Вітала Скалабана, які займаўся пошукам і даследаваннем спадчыны свайго папярэдніка. Гэта 20 адзінак захоўвання (агульнай колькасцю 526 дакументаў: ксеракопіі артыкулаў, лісты, аўтабіяграфіі, матэрыялы грамадска-палітычнай, краязнаўчай і археалагічнай дзейнасці, фотаздымкі, артыкулы пра Мялешку ў газетах і дакументы яго родных).

Пад час чытанняў адбылася творчая сустрэча з нашчадкамі М. Мялешкі: кампазітарам і канцэртмайстрам Наталляй Спічко, заслужаным артыстам Расіі Васілём Спічко і салістам Міхайлаўскага тэатра (Санкт-Пецярбург) Іванам Спічко.

На пленарным пасяджэнні выступаў кандыдат гістарыч-

ных навук, дацэнт навукова-даследчага Інстытута дакументазнаўства і архіўнай справы Станіслаў Рудовіч з дакладам «Міхась Мялешка ў рэвалюцыйным вадавароце 1917 года: погляд праз стагоддзе». Потым слухачы падзяліліся на 2 секцыі. Першай кіраваў дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Міхась Шумейка. Яму ў дыспуце дапамагалі даследчык Віктар Жыбуль. Выступала таксама дырэктар Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва Ганна Запартыка, якая распавяла пра вывучэнне асобы М. Мялешкі ў даследаваннях В. Скалабана. Кінарэжысёр Марта Клінава прыгадала працу над дакументальным фільмам пра паэтаў, расстраляных у 1937 годзе.

Спадабаўся мне выступ Вольгі Бабковай, якая кіруе літаратурна-драматургічнай часткай Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы і працуе археографам Нацыянальнага гістарычнага архіва Рэспублікі Беларусь.

Канферэнцыя прайшла захапляльна, крэатыўна і змястоўна.

Аляксей ШАЛАХОЎСКІ,
г. Мінск

Да 500-годдзя Шчучына

Паэзія і проза
роднага горада

На літаратурную сустрэчу «3 родным словам ды з беларускай душою», якая прайшла ў рамках тэматычнага семінара «Шчучыншчына – наш родны край: да 500-годдзя з першага ўпамінання горада Шчучына», завіталі не толькі сябры Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, мясцовыя паэты, але і многія дапытлівыя шчучынцы.

З роляй вядучых справіліся бібліятэкар Ірына Гудач і аўтар гэтых радкоў. А святочны настрой стварала выступленне народнага ансамбля народнай песні «Медуніцы».

На экране адзін за адным з'яўляліся рарытэты фотаздымкі Шчучына, якімі па-сяброўску падзяліліся з бібліятэкай гараджане і рэдакцыя раённай газеты «Дзяніца». Уяўнае падарожжа ў мінулае і сучаснасць нашага райцэнтра ўсім прыйшлося даспадобы. Дарэчы, цяпер у бібліятэцы дзейнічаюць некалькі цікавых экспазіцыяў: рэтра-фотаздымкаў «Шчучын, якога мы не бачылі» і выстаўка кніг землякоў-паэтаў «Радкі, прысвечаныя Шчучыну». Яны абавязкова знойдуць сваіх прыхільнікаў.

З захапленнем на літаратурнай сустрэчы слухалі аповед Ніны Шумік. Яна пазнаёмілася са Шчучынам у далёкім-блізкім 1956 годзе і з таго часу з горадам не развітаецца. Ніна Аляксандраўна расказала, як выглядаў райцэнтр у гады яе маладосці, якія канцэрты ладзіліся ў Доме афіцэраў. Жанчына зазначыла, што дзякуючы агульным намаганням сёння Шчучын вельмі змяніўся, стаў сучасным, прыгожым і камфортным для жыцця.

Шмат добрых словаў пра нашу радзіму выказала і старшыня Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Людміла Кебіч. Яна яшчэ раз нагадала, што нашая зямля багатая на таленты. Мы ганарымся сваімі сучаснымі паэтамі і празаікамі Марыяй Шаўчонак, Ганнай Скаржынскай-Савіцкай, Галінай Самойла, Іванам Пяшко, Гвідонам Ждановічам, Рычардам Бялячыцам, Уладзімірам Рулём, Наталляй Цвірко, Ганнай Сцяпанчанка, Галінай Бяляўскай і многімі іншымі.

Пісьменнікі таксама расказалі пра сябе і свае захапленні. А як хораша гучалі ў той дзень вершы ў выкананні аўтараў! Парадавалі прысутных сваімі літаратурнымі творами Г. Скаржынская-Савіцкая, Дзмітрый Радзівончык, Анатоль Апанасевіч, Н. Цвірко, Г. Сцяпанчанка, Г. Бяляўская, Святлана Кірылава і іншыя. У кожным вершы і апавяданні адчувалася трапяткая любоў да роднага краю, замілаванне яго прыродай і людзьмі. Хто як не паэт можа знайсці такія словы, каб умясціліся ў іх і шэпт лесу, і ціхая плынь ракі, і бязмежка неба, і цеплыня бацькоўскага дома...

Прыемным сюрпрызам для ўсіх стала прэзентацыя новых кніг паэтаў Гродзеншчыны. На развітанне Л. Кебіч падаравала бібліятэцы сваю новую кнігу «Рай адзіноты» і «Альманах» № 5 СПБ.

Свята скончылася, але яго творчы дух па-ранейшаму лунае над Шчучынам.

Таццяна СОСНА,
загадчыца аддзела бібліятэчнага маркетынгу
Шчучынскай раённай бібліятэкі імя Цёткі

